



Overzicht van stemmingen in de Tweede Kamer

afdeling **Inhoudelijke Ondersteuning**

aan De leden van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken en de Hoge Colleges van Staat / Algemene Zaken en Huis van de Koning

datum 14 februari 2017

Betreffende wetsvoorstel:

34588

Regels met betrekking tot de inlichtingen- en veiligheidsdiensten alsmede wijziging van enkele wetten (Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 20..)

Eindstemming wetsvoorstel

Het wetsvoorstel is op 14 februari 2017 aangenomen door de Tweede Kamer. De PvdA, Van Vliet, 50PLUS, Houwers, Monasch, de VVD, de SGP, de ChristenUnie, het CDA, de Groep Bontes/Van Klaveren en de PVV stemden voor.

Aangenomen amendementen

Artikel 57, eerste lid

13 (Verhoeven) over de medewerkingsplicht bij ontsleuteling van communicatie

In de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel wordt in paragraaf 3.3.4.4.7.7 verduidelijkt dat de medewerkingsplicht bij ontsleuteling van communicatie niet ziet op enige verplichting voor aanbieders van communicatiediensten om de encryptie die zij toepassen in hun systemen te verzwakken. Evenmin leidt deze medewerkingsplicht ertoe dat de diensten een bevoegdheid zouden hebben tot het (doen) inbouwen van achterdeuren in systemen om op die manier toegang te verkrijgen tot ontsleutelde gegevens. Ook kan een opdracht niet leiden tot een verplichting tot het omzeilen van encryptie. Dit amendement legt deze beperkingen aan de opdracht tot (verplichte)

Amendementen zijn in volgorde van stemming - op artikelnummer - weergegeven: allereerst de aangenomen en/of overgenomen amendementen, vervolgens de verworpen of ingetrokken amendementen en tenslotte eventuele moties. Vervangen amendementen zijn d.m.v. een → aangegeven: bijv. 7 → 8 → **20**. Amendement nr. 7 is vervangen door amendement nr. 8, dat op zijn beurt vervangen is door amendement nr. 20. De vette notatie van het stuknummer geeft aan dat dit het definitieve amendement is. De stemmingslijsten worden gemaakt op basis van de ongecorrigeerde draad van de vergadering.



datum 15 februari 2017

blad 2

medewerking vast in de wet. Op deze manier wordt de waarborg expliciet gemaakt en krijgt de CTIVD een beter handvat voor toezicht.

Aangenomen. Voor: de SP, de PvdD, de PvdA, GroenLinks, D66, Van Vliet, 50PLUS, Klein, de Groep Kuzu/Öztürk, Houwers, Monasch, de VVD, de SGP en de ChristenUnie.

Invoeging lid 1a in artikel 76

29 (Verhoeven) over digitaal aanvragen van omtrent de eigen persoon verwerkte persoonsgegevens

Momenteel wordt kennisneming van omtrent de eigen persoon verwerkte persoonsgegevens ontmoedigt door hiervoor een schriftelijke aanvraag verplicht te stellen. Een aanvraag moet vervolgens vergezeld van een kopie van een identiteitsbewijs per post naar de AIVD gestuurd worden. In een tijd waarin digitale communicatie tussen burger en overheid het uitgangspunt wordt en er identificatie- en authenticatiemiddelen van voldoende beschermingsniveau bestaan, moet het mogelijk zijn dat een aanvraag digitaal ingediend kan worden. Dit amendement strekt er toe dat expliciet in de wet vast te leggen, nu de memorie van toelichting niet hint op het openen van de elektronische weg.

Aangenomen. Voor: de PvdD, de PvdA, GroenLinks, D66, Van Vliet, 50PLUS, Klein, de Groep Kuzu/Öztürk, Monasch, de VVD, de SGP, de ChristenUnie en het CDA.

Artikel 89, vierde lid

31 (Voortman) over ondersteuning aan buitenlandse veiligheidsdiensten

Met dit amendement wordt geregeld dat verleende ondersteuning aan buitenlandse veiligheidsdiensten met wie een samenwerkingsrelatie is aangegaan, er niet toe kan leiden dat een praktijk ontstaat dat deze buitenlandse diensten de gelegenheid wordt geboden op Nederlands grondgebied zelfstandig, dat wil zeggen zonder tussenkomst van de Nederlandse diensten, communicatie af te tappen. De indiener acht het van belang dat wanneer communicatie van Nederlandse burgers wordt afgetapt, dit gecontroleerd moet worden door de Nederlandse veiligheidsdiensten, opdat vervolgens ook via de controle op de Nederlandse veiligheidsdiensten verantwoording kan worden afgelegd over alle communicatietaps op Nederlands grondgebied. Buitenlandse veiligheidsdiensten kunnen ingevolge dit amendement gegevens verkrijgen op grond van artikel 89, eerste lid, maar kunnen niet de gelegenheid geboden krijgen zelfstandig gegevens te verzamelen. Bovendien wordt met dit amendement voorkomen dat een situatie zoals bedoeld in artikel 89, vierde lid, onderdeel a, ontstaat, te weten een situatie waarin de ondersteuning van buitenlandse diensten strijdigheid oplevert met Nederlandse belangen, zonder medeweten van de Nederlandse veiligheidsdiensten.

Aangenomen. Voor: de SP, de PvdD, de PvdA, GroenLinks, D66, Van Vliet, 50PLUS, Klein, de Groep Kuzu/Öztürk, Monasch, de VVD, de SGP, de ChristenUnie en het CDA.



datum 15 februari 2017

blad 3

Verworpen en ingetrokken amendementen

Artikel 19, derde lid

6 (Verhoeven) over geen verwerking van persoonsgegevens wegens iemands burgerlijke staat, nationaliteit en seksuele oriëntatie

Op grond van artikel 19, derde lid, vindt geen verwerking van persoonsgegevens plaats vanwege het enkele feit dat iemand voldoet aan bepaalde kenmerken, namelijk iemands godsdienst of levensovertuiging, ras, lidmaatschap van een vakvereniging, gezondheid en seksuele leven. Met dit amendement worden enkele kenmerken toegevoegd aan de opsomming: burgerlijke staat, nationaliteit en wordt seksuele leven vervangen door seksuele oriëntatie. In artikel 19, derde lid, wordt vastgelegd op welke gronden geen verwerking van persoonsgegevens plaatsvindt. Daartoe worden slechts iemands godsdienst of levensovertuiging, ras, lidmaatschap van een vakvereniging, gezondheid en seksuele leven gerekend. In de memorie van toelichting wordt slechts voor politieke gezindheid toegelicht waarom het noodzakelijk is dat op die grond wel onderzoek kan plaatsvinden. Onderzoek naar rechts- of linksextremisme zou anders bijzonder lastig worden. Voor de andere gronden valt niet goed in te zien hoe op het enkele feit van die grond het verwerken van persoonsgegevens gerechtvaardigd zou zijn. Niet iedereen uit een bepaald land zal een gevaar zijn; niet gehuwden zullen nog maar door weinigen met een schuin oog aangekeken worden en de tijden dat we als staat ons richtten op iemands hetero- of homoseksuele gerichtheid zijn gelukkig lang geleden.

Verworpen. Voor: de SP, de PvdD, de PvdA, GroenLinks, D66, Klein, de Groep Kuzu/Öztürk, Houwers en Monasch.

Diverse artikelen

9 (Verhoeven) over de informatiebronnen waaruit de diensten gegevens kunnen verzamelen

Een inlichtingen- en veiligheidsdienst begeeft zich op een lastig raakvlak tussen het waarborgen van nationale en persoonlijke veiligheden en het respecteren van persoonlijke levenssferen. Een belangrijk element in het vinden van die balans is de kenbaarheid van de bevoegdheden die zo'n dienst heeft. Dat helpt tegelijkertijd ook in het waarborgen van het maatschappelijk draagvlak voor de door de dienst verrichtte activiteiten. Het is dan ook goed dat in het wetsvoorstel expliciet wordt vastgelegd uit welke informatiebronnen de diensten gegevens kunnen verzamelen: (i) voor een ieder toegankelijke informatiebronnen, (ii) informatiebronnen waarvoor aan de dienst een recht op kennisneming is verleend, (iii) de raadpleging van informanten als bedoeld in artikel 39, (iv) de uitoefening van bijzondere bevoegdheden als bedoeld in paragraaf 3.2.5 van het wetsvoorstel en (v) in het kader van samenwerking tussen inlichtingen- en veiligheidsdiensten en met andere instanties. Die opsomming wordt echter teniet gedaan door (in artikel 25, eerste lid) te stellen dat ze hier «in ieder geval» toe bevoegd zijn. Daarmee wordt geïmpliceerd dat er op grond van het eerste lid ook niet-expliciet benoemde bevoegdheden zijn, bevoegdheden waarover de toelichting bovendien niet spreekt. Hoewel het tweede lid al zodanig gelezen kan worden dat gebruik daarvan niet



datum 15 februari 2017

blad 4

zonder ministeriële toestemming kan, lijkt het de indiener beter met dit amendement te regelen dat deze zinsnede wordt geschrapt, zodat er geen twijfel over bestaat dat voor die impliciet in het eerste lid bedoelde informatiebronnen altijd ministeriële toestemming nodig is. Verder dient op grond van het tweede lid ministeriële toestemming verleend te worden, op verzoek van het hoofd van de dienst, om gegevens te verzamelen uit andere informatiebronnen dan (expliciet) genoemd in het eerste lid. Daarmee zou de wetgever aan de uitvoerende macht (en de inlichtingen- en veiligheidsdiensten) een carte blanche geven om informatie te verzamelen uit welke informatiebron dan ook. Dat acht de indiener onwenselijk. Daarom regelt dit amendement eveneens dat de toestemming getoetst wordt door de toetsingscommissie inzet bevoegdheden en dat de betrokken Minister het parlement onverwijld in kennis stelt van een verleende toestemming en daarbij het oordeel van de toetsingscommissie zendt. Zo nodig kan dit vertrouwelijk geschieden. Tot slot acht de indiener het onwenselijk als binnen de technologisch neutraal geformuleerde bijzondere bevoegdheden mogelijkheden nieuwe toepassingen ontstaan die een vergaande inbreuk op de persoonlijke levenssfeer kunnen opleveren. Die toepassingen zijn immers geen onderwerp van parlementair debat geweest. Zo signaleerde de CTIVD onder de huidige wet al dat de AIVD een dergelijke toepassing gevonden had (zie toezichtsrapport nummer 46, pagina 17), waarover zij niet in het openbaar konden rapporteren (maar wel via de geheime bijlage die aan de CIVD werd voorgelegd). Daarom regelt dit amendement in de laatste plaats dat de betrokken Minister het parlement onverwijld in kennis stelt van een nieuwe specifieke technische toepassing van een bijzondere bevoegdheid als bedoeld in paragraaf 3.2.5, indien deze toepassing een substantiële en vergaande inbreuk op de persoonlijke levenssfeer kan opleveren. Ook deze kennisgeving kan zo nodig vertrouwelijk plaatsvinden.

Verworpen. Voor: de SP, de PvdD, GroenLinks, D66, Klein, de Groep Kuzu/Öztürk en de ChristenUnie.

Artikel 27, tweede lid

Artikel 30, tweede lid

10 → 49 → **65** (Verhoeven c.s.) over de bescherming van de journalistieke bron

In haar zienswijze bij het wetsvoorstel merkte de CTIVD op dat het wetsvoorstel geen specifieke regels bevat voor het verwerken en vernietigen van gegevens die betrekking hebben op de identiteit van een bron van de journalist en die verkregen zijn door de uitoefening van een bijzondere bevoegdheid. Dat wordt met de wijziging van artikel 27 rechtgezet. Gegevens die betrekking hebben op de identiteit van een bron van een journalist en die verkregen zijn door de uitoefening van een bijzondere bevoegdheid worden, evenals gegevens die betrekking hebben op de vertrouwelijke communicatie tussen een advocaat en diens cliënt, in principe terstond vernietigd. Zonder die toevoeging zou de bescherming van de journalistieke bron immers niet compleet zijn.

Daarnaast neemt dit amendement een tekortkoming weg in het definiëren van degenen die als bron van een journalist beschermd worden. Net als in het wetsvoorstel Invoering onafhankelijke bindende toets voorafgaand aan op het achterhalen van bronnen van journalisten gerichte inzet van bijzondere bevoegdheden (Kamerstukken II 2014/15, 34



datum 15 februari 2017

blad 5

027), wordt namelijk in de definitie van bron afgeweken van hetgeen het EHRM daarover zegt: "any person who provides information to a journalist". In de definitie hoort dus niet thuis dat de informatie verstrekt is onder de voorwaarde dat dit anoniem geschiedt (zoals wel was opgenomen in het voornoemde wetsvoorstel) en evenmin dat het verstrekken van de informatie gericht was op openbaarmaking. Ook wanneer de informatie slechts ter achtergrond verleend is, moet een bron beschermd worden. Daartoe wordt in artikel 30 'ter openbaarmaking' geschrapt.

Verworpen. Voor: de SP, de PvdD, GroenLinks, D66, Klein, de Groep Kuzu/Öztürk en de ChristenUnie.

Artikel 29, tweede lid, onderdeel c

Artikel 30

41 (Van Raak) over een rechterlijke toets voorafgaand aan de inzet van bevoegdheden jegens notarissen en volksvertegenwoordigers

De rechter heeft een rol bij de inzet van de bevoegdheden tegen journalisten en advocaten. Er is dus een beperkt verschoningsrecht. De indiener wil met dit amendement ervoor zorgen dat deze plicht ook bij notarissen en volksvertegenwoordigers gaat gelden. Ook deze mensen moeten vrijuit hun werk kunnen doen tenzij er zeer zwaarwegende redenen zijn om ook hen af te luisteren. Deze afweging is beter gewaarborgd door een rechterlijke toets vooraf in te stellen.

Verworpen. Voor: de SP, de PvdD, GroenLinks, Klein en de Groep Kuzu/Öztürk.

Artikel 30

35 → 63 (Verhoeven) over rapportages van de rechtbank

De Commissie van Toezicht op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (hierna: de CTVID) en de Toezichtcommissie Inzet Bevoegdheden (hierna: TIB) rapporteren in een openbaar jaarverslag over hun activiteiten. Daarmee kan op abstract niveau zicht gehouden worden op de activiteiten van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten. Indiener wil zeker stellen dat dit ook gebeurt voor de bijzondere bevoegdheden die niet vooraf aan de TIB maar aan de rechtbank Den Haag voorgelegd worden. Dit is belangrijk voor het creëren en behouden van maatschappelijk vertrouwen in de taakuitvoering door de diensten. Zonder enige vorm van openheid kan de indruk van een geheime stempelmachine ontstaan. Die schijn moet voorkomen worden. Hiertoe wordt een door professor Van Eijk aan het parlement toegezonden suggestie overgenomen. De zinsnede "voor zover het belang van de nationale veiligheid zich hier niet tegen verzet" is – ten opzichte van de eerdere versie van dit amendement (nr. 35) – vervallen, nu artikel 12, derde en vierde lid, van overeenkomstige toepassing wordt verklaard in artikel 132.

De eerdere versie van dit amendement (nr. 35) regelde in onderdeel II een actieve notificatieplicht ten aanzien van de inzet van een bijzondere bevoegdheid jegens journalisten en advocaten. Dat onderdeel van het amendement was ontraden, terwijl de regering op het onderdeel ten aanzien van de openbare rapportage positief reageerde en



datum 15 februari 2017

blad 6

oordeel Kamer uitsprak. Om die reden is het amendement gesplitst en is onderdeel II in een apart amendement opgenomen.

Verworpen. Voor: de fracties van de SP, de PvdD, GroenLinks, D66, Klein, de Groep Kuzu/Öztürk en de ChristenUnie.

Diverse artikelen

7 → 26 → **62** (Verhoeven) over ministeriële toestemming bij geautomatiseerde data-analyse

Dit amendement regelt dat een geautomatiseerde data-analyse waarbij een volledig of vrijwel volledig beeld van bepaalde aspecten van het privéleven een persoon of organisatie wordt verkregen, niet plaatsvindt dan nadat de betrokken minister op een daartoe strekkend verzoek van het hoofd van de dienst, toestemming heeft verleend. De door de betrokken minister verleende toestemming wordt ter toetsing voorgelegd aan de toetsingscommissie inzet bevoegdheden.

In artikel 60 van het wetsvoorstel zijn de bijzondere bepalingen inzake geautomatiseerde data-analyse geregeld. Aan de hand daarvan zullen de diensten in staat zijn gedetailleerde beelden te verkrijgen over personen en organisaties. Gebruikersgegevens, ook wel metadata genoemd, kunnen in een groter verband immers veel prijsgeven over een persoon. Dat in het wetsvoorstel niet voor alle data-analyses extra waarborgen zijn opgenomen valt goed te begrijpen: veel van wat er op grond van artikel 60 mogelijk is zal ten opzichte van de bijzondere bevoegdheden om informatie te verwerven relatief weinig ingrijpend zijn. Dat verandert echter wanneer aan de hand van die data een volledig of vrijwel volledig beeld van iemands leven verkregen wordt. Dan verschilt deze analyse weinig meer van het afluisteren van personen of het binnentreden van woningen. Daarom onderscheidt dit amendement die categorie van data-analyse en stelt daarvoor ministeriële toestemming en een toetsing daarvan door de toetsingscommissie verplicht.

Verworpen. Voor: de SP, de PvdD, GroenLinks, D66, Klein, de Groep Kuzu/Öztürk en de ChristenUnie.

Diverse artikelen

33 (Voortman) over raadpleging van informanten

De indiener is van mening dat verlening van rechtstreeks geautomatiseerde toegang aan een dienst tot de benodigde gegevens dan wel verstrekking aan een dienst van geautomatiseerde gegevensbestanden in het kader van het raadplegen van bestuursorganen, ambtenaren en voorts een ieder die geacht wordt over benodigde gegevens te verstrekken (paragraaf 3.2.4. Raadpleging van informanten, artikel 39, derde en vierde lid), aangemerkt zou moeten worden als een bijzondere bevoegdheid. Deze bevoegdheid kan immers leiden tot rechtstreekse toegang tot geautomatiseerde gegevensbestanden van bijvoorbeeld de belastingdienst, ziekenhuizen of scholen. Daarom regelt dit amendement dat deze bevoegdheid wordt verplaatst naar paragraaf 3.2.5 Bijzondere bevoegdheden van de diensten (paragraaf 3.2.5.8. Verlening rechtstreeks



datum 15 februari 2017

blad 7

geautomatiseerde toegang tot gegevensbestanden en verstrekking van geautomatiseerde gegevensbestanden, artikel 58a).

Verder worden door toedoen van artikel 39, vijfde lid, alle beschermende regels rond deze gegevens op het gebied van bijvoorbeeld privacybescherming omzeild. Met dit amendement wordt daarom eveneens geregeld dat voor de inzet van deze bevoegdheid schriftelijke toestemming van de minister is vereist, alsmede goedkeuring daarvan van de Toetsingscommissie Inzet Bevoegdheden (TIB).

Verworpen. Voor: de SP, de PvdD, GroenLinks, D66, Klein en de Groep Kuzu/Öztürk.

Artikel 32

Artikel 97, derde lid

39 (Verhoeven) over het bevorderen van de rechtseenheid als taak voor de TIB en de CTIVD

Vanwege de introductie van de toetsingscommissie inzet bevoegdheden (hierna: TIB), die voorafgaand aan de inzet van een bevoegdheid een bindend oordeel over de rechtmatigheid van de verleende toestemming voor de inzet van de bevoegdheid geeft, bestaat het risico dat de TIB en de commissie van toezicht op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten (hierna: CTIVD), die achteraf oordeelt over de rechtmatigheid van de verleende toestemming en de uitvoering van de bevoegdheid, tot uiteenlopende oordelen gaan komen. Vanuit het oogpunt van rechtszekerheid en een effectieve controle van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten is dat onwenselijk.

Bijkomend voordeel daarvan is dat gelijk ook duidelijk is dat niet, zoals de memorie van toelichting hier en daar suggereert, de CTIVD nog maar slechts summier zou kunnen toetsen of de toetsingscommissie terecht tot rechtmatigheid van de verleende toestemming voor de inzet van een bijzondere bevoegdheid besloten heeft. Dat zou immers een risico in het toezicht opleveren. Het zou beter zijn als de toetsen van de TIB en de CTIVD zich tot elkaar verhouden zoals een kort geding zich verhoudt tot een bodemprocedure, zoals onder andere door professor Jacobs en de CTIVD in hun zienswijzen op het voorstel aangegeven is.

Verworpen. Voor: de SP, de PvdD, GroenLinks, D66, Klein, de Groep Kuzu/Öztürk en de ChristenUnie.

Invoeging artikel 34a

36 (Verhoeven) over de inschakeling van deskundigen

Wie steeds slechts een zijde van het verhaal hoort, maakt het zichzelf lastig de onderliggende argumenten goed te toetsen. Dat geldt ook voor het toetsen van de rechtmatigheid van de verleende toestemmingen die aan de toetsingscommissie worden voorgelegd. De indiener van dit amendement acht het van groot belang dat in de werkwijze van de toetsingscommissie besloten komt te liggen dat zij tegenspraak zoeken. Omwille van de benodigde geheimhouding is het nodig dit wettelijk te regelen.



datum 15 februari 2017

blad 8

Met het inbouwen van tegenspraak door middel van een deskundigen-schil is de kans groter dat ontoereikende motiveringen als zodanig herkend worden. Het gevaar dat de toetsingscommissie geen nee durft te zeggen, zoals de Afdeling advisering van de Raad van State vreest, neemt zo af. Tegelijkertijd wordt er zo een tot nu toe ontbrekende waarborg voor goed toezicht in het wetsvoorstel ingebouwd (zie ook standaard 6 van het IViR-rapport «*Ten standards for oversight and transparency of national intelligence services*»). Een waarborg die volgens dat rapport nodig is, nu uit EHRM-rechtspraak een norm tevoorschijn begint te komen dat er in enige mate van tegenspraak sprake moet zijn.

Verworpen. Voor: de SP, de PvdD, GroenLinks, D66, Klein, de Groep Kuzu/Öztürk en de ChristenUnie.

Artikel 41, derde lid

40 → 42 (Van Raak c.s.) over geen personen als journalist of hulpverlener werkzaam voor inlichtingendiensten

De indieners beogen met dit amendement dat journalisten en hulpverleners worden uitgezonderd om als agent ingezet te worden voor de inlichtingendiensten. Journalisten moeten onafhankelijk hun werk doen. Daarnaast kan in het buitenland ook hun veiligheid in het geding zijn, als in een oorlogsgebied een journalist of hulpverlener wordt ontmaskerd als spion, lopen collega's ook gevaar.

Verworpen. Voor: de SP, de PvdD, GroenLinks, D66, Klein en de Groep Kuzu/Öztürk.

Artikel 43

44 (Verhoeven) over het niet aanleggen van een DNA-databank

Dit amendement regelt dat geen aparte DNA-databank zal worden aangelegd door de veiligheidsdiensten. De indiener is van mening dat de noodzakelijkheid hiervan onvoldoende is beargumenteerd. Zij volgt hierin het oordeel uit het Privacy Impact Assessment door TNO. Het invoeren van een aparte DNA-databank weegt niet op tegen de verregaande inbreuk die hiermee wordt gemaakt op de persoonlijke levenssfeer van burgers. Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens heeft er eerder op gewezen dat door de opslag van DNA-profielen niet alleen de privacy van personen waar een verdenking op rust wordt geschaad, maar ook die van de familie van deze persoon door de mogelijkheid van verwantschapsonderzoek.

Momenteel wordt artikel 22 van de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2002 zo uitgelegd dat de diensten DNA-materiaal mogen verwerken, daarbij bijvoorbeeld gebruikmakend van de forensische DNA-bank, maar dat het de diensten niet is toegestaan een eigen DNA-databank aan te leggen. De CTIVD heeft de AIVD in het voorjaar van 2015 op de vingers getikt voor het onrechtmatig bijhouden van een DNA-databank. De indiener is van mening dat DNA-onderzoek door middel van gebruikmaking van de forensische DNA-databank voldoende moet zijn. Een aparte DNA-bank voor de diensten vergroot het



datum 15 februari 2017

blad 9

risico op zogenaamde "function creep"; het steeds zoeken naar nieuwe toepassingen van de DNA-databank.

Met dit amendement wordt geregeld dat de diensten alleen DNA-materiaal mogen bewaren voor zover dit nodig is ten behoeve van identificatie van mogelijke 'targets', waarbij het DNA-materiaal wordt vernietigd nadat de identificatie heeft plaatsgevonden.

Verworpen. Voor: de SP, de PvdD, GroenLinks, Klein en de Groep Kuzu/Öztürk.

Artikel 45, eerste lid

8 → 48 (Verhoeven en Voortman) over binnendringen met een valse hoedanigheid

Dit amendement regelt dat de diensten geautomatiseerde werken alleen mogen voor zover dat voor het doel van de bevoegdheid onvermijdelijk is en dat zij alleen geautomatiseerde werken mogen binnendringen door tussenkomst van het geautomatiseerde werk van een derde indien het een derde betreft die in een directe technische relatie staat tot het geautomatiseerde werk.

Het wetsvoorstel regelt dat geautomatiseerde werken, bijvoorbeeld een laptop of een server, door de diensten gehackt mogen worden na het verkrijgen van een last. Dat mag, zo nodig, ook via een derde. In sommige gevallen zal dat nodig zijn en dan kan de inbreuk die dit maakt op de persoonlijke levenssfeer van de verder van het onderzoek losstaande derde gerechtvaardigd worden. Om ervoor zorg te dragen dat een beperkte toepassing van deze mogelijkheid het uitgangspunt blijft en alleen directe derden hierdoor geraakt worden, legt dit amendement vast dat het slechts gaat om geautomatiseerde werken van derden die in directe technische relatie staan tot het doelwit. Hoeveel schakels dit precies betreft zal van de praktijk afhangen en onderworpen zijn aan het toezicht van de toetsingscommissie inzake bevoegdheden en de commissie van toezicht op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten (de CTIVD).

Verworpen. Voor: de SP, de PvdD, GroenLinks, D66, Klein en de Groep Kuzu/Öztürk.

Artikel 45

45 (Verhoeven) over het niet hacken van apparaten indien dit de lichamelijke integriteit schendt

Door technologische ontwikkelingen kunnen steeds meer apparaten mogelijkwerwijs gehackt worden. Waar het vroeger vooral om vaste computers ging of websites, kan het tegenwoordig over veel persoonlijker apparaten gaan. Dat werpt de vraag op: welke apparaten mogen nog wel binnengedrongen worden, en welke niet. Voor pacemakers of andere in het lichaam aangebrachte medische apparatuur valt die afweging wat betreft de initiatiefnemer per definitie negatief uit. Een dergelijke hack is een inbreuk op de lichamelijke integriteit en staat daarmee op voorbaat niet in verhouding tot de eventuele opbrengst van het binnendringen in het geautomatiseerde werk.



datum 15 februari 2017

blad 10

In de Nota naar aanleiding van het verslag schreef de regering zich geen enkele situatie te kunnen voorstellen dat nu en in de nabije toekomst de diensten in het kader van het verzamelen van gegevens deze bevoegdheid zouden willen inzetten op een manier waarbij de lichamelijke integriteit van personen wordt aangetast. Evenwel acht de indiener van dit amendement dat niet afhankelijk te laten zijn van het voorstellingsvermogen van de regering, maar dit expliciet in de wet op te nemen.

Dit amendement regelt daarom dat het niet mogelijk wordt om apparatuur die om medische redenen in of op een menselijk lichaam is aangebracht te hacken, indien hierdoor de lichamelijke integriteit van die persoon wordt geschonden. Bij een verzoek om gebruik te maken van de hackbevoegdheid bij apparaten die mogelijk om medische redenen op of in het lichaam zijn aangebracht, dient de betreffende dienst duidelijk te maken hoe de lichamelijke integriteit niet wordt geschonden door de bevoegdheidsinzet.

Verworpen. Voor: de SP, de PvdD, GroenLinks, D66, 50PLUS, Klein, de Groep Kuzu/Öztürk, Monasch en de ChristenUnie.

Artikel 45, negende lid

Artikel 57, eerste lid

25 (Voortman) over beperking van de medewerkingsplicht bij versleuteling van gegevens

De indiener is van mening dat onomstotelijk in de wet moet worden vastgelegd dat de plicht tot het medewerken aan het ongedaan maken van versleuteling op communicatiegegevens ophoudt wanneer de partij waarop de medewerkingsplicht wordt geëffectueerd niet beschikt over een dergelijke sleutel. Dit betekent dat de medewerkingsplicht geenszins kan inhouden dat op basis van de wet een partij kan worden gedwongen tot het maken van een sleutel voor het ontsleutelen van de informatie, noch tot het vergaren van kennis over mogelijke ontsleuteling of het inbouwen van kwetsbaarheden die anderzijds kunnen leiden tot het verbreken van de versleuteling.

In de memorie van toelichting en nota naar aanleiding van het verslag worden enkele toezeggingen gedaan door de regering over de reikwijdte van de medewerkingsplicht. Zo stelt de regering dat «uit de medewerkingsplicht geen bevoegdheid van de diensten [kan] worden afgeleid tot het (doen) inbouwen van achterdeuren in systemen om aldus toegang tot de ontsleutelde gegevens te krijgen». Op basis van deze toezeggingen ziet de indiener echter geen garantie dat door technologische ontwikkelingen de medewerkingsplicht niet veel verder kan worden opgerekt dan de regering momenteel beoogd. Dit amendement is techniekneutraal geformuleerd en waarborgt daardoor dat de wet zowel nu als in de toekomst alle twijfel wegneemt over de reikwijdte en inhoud van de medewerkingsplicht bij het ontsleutelen van informatie.

Verworpen. Voor: de SP, de PvdD, GroenLinks, D66, Klein, de Groep Kuzu/Öztürk en de ChristenUnie.

Toevoeging lid 13 en 14 in artikel 45



datum 15 februari 2017

blad 11

24 → 47 → **61** (Voortman c.s.) over nadere invulling van "geautomatiseerde werken" bij amvb.

Met dit amendement wordt geregeld dat bij algemene maatregel van bestuur wordt vastgesteld welke werken vallen onder het begrip 'geautomatiseerde werken' in artikel 45. Deze algemene maatregel van bestuur dient voor vaststelling te worden voorgehangen bij het parlement.

Hiermee beogen de indieners helderheid te verschaffen over welke apparaten op grond van deze bevoegdheid door de diensten mogen worden verkend en binnengedrongen. De indieners achten dit wenselijk voor de rechtszekerheid en ter voorkoming dat de diensten onbedoeld toegang wordt gegeven tot reeds nog niet uitgevonden apparaten zonder dat de wenselijkheid hiervan door regering en parlement is beoordeeld. Door dit per algemene maatregel van bestuur te regelen wordt voorkomen dat in de toekomst opnieuw een wetwijziging nodig zal zijn indien de gegeven definitie door technologische ontwikkelingen wordt achterhaald.

Verworpen. Voor: de SP, de PvdD, GroenLinks, D66, Klein, de Groep Kuzu/Öztürk en de ChristenUnie.

Toevoeging artikel 47a voor artikel 48

34 (Verhoeven) over het uitsluiten van en mogelijk "sleepnet"- karakter van onderzoeksopdrachtgerichte interceptie

De indiener beoogt met dit amendement het mogelijke «sleepnet-karakter» van de onderzoeksopdrachtgerichte interceptie in de wet uit te sluiten door te voorkomen dat de nieuwe bevoegdheden met betrekking tot het «onderzoeksopdrachtgericht» verwerven, verwerken en analyseren van gegevens leiden tot een situatie waarin onschuldige mensen stelselmatig en op grote schaal afgetapt worden. De indiener is van mening dat het verzamelen van meer data niet bijdraagt aan het veiliger maken van Nederland. De datahooiberg groter maken maakt het vinden van de speld lastiger. Het verzamelen van data moet zijn gericht op concrete aanwijzingen die nader onderzocht moeten worden.

Het kabinet sluit reeds uit dat «alle communicatie in een bepaalde Nederlandse wijk of buurt voor een bepaalde periode wordt geïntercepteerd om zo te bezien of voor de diensten relevante gegevens zijn binnengehaald». Dit amendement legt deze toezegging van het kabinet wettelijk vast en maakt duidelijk dat de formulering van de onderzoeksopdracht moet leiden tot een zo gericht mogelijke uitoefening van deze interceptiebevoegdheid. Daarentegen laat dit amendement de mogelijkheid open om, zoals genoemd als bijvoorbeeld door het kabinet, tijdelijk metadata te verzamelen om het netwerk van een target in kaart te brengen. Hiervoor biedt de gerichte aftap bevoegdheid van artikel 47 wellicht te weinig handvaten, maar is het ook niet nodig om op grote schaal en stelselmatig communicatie van grote groepen mensen af te tappen. Dit amendement laat naar mening van de indiener voldoende ruimte voor de genoemde voorbeelden van het kabinet die nodig zijn voor de onderzoeksopdrachtgerichte onderzoeken van de diensten, terwijl bulkcollectie op grote schaal uitgesloten wordt.



datum 15 februari 2017

blad 12

Verworpen. Voor: de SP, de PvdD, GroenLinks, D66, Klein, de Groep Kuzu/Öztürk en de ChristenUnie.

Artikel 48, eerste lid

20 → 43 (Voortman en Van Raak) over het schrappen van de sleepnetbevoegdheid

Met dit amendement wordt geregeld dat onderzoeksopdrachtgericht onderzoek van communicatie alleen betrekking kan hebben op niet-kabelgebonden communicatie, oftewel het etherverkeer. De indieners zijn van mening dat met de uitbreiding van de huidige bevoegdheid naar kabelgebonden communicatie, waarmee de bevoegdheid verwordt tot een sleepnetbevoegdheid, een zeer vergaande inbreuk wordt gemaakt op de privacy van Nederlandse burgers waarop geen verdenking rust. Doordat slechts in beperkte mate eisen worden gesteld aan een onderzoeksopdracht op basis waarvan een sleepnet kan worden uitgezet, ontstaat het risico dat de veiligheidsdiensten vrijwel ongeclusuleerd informatie kunnen aftappen en opslaan. Het parlement zal naar mening van de indieners onvoldoende in staat zijn te controleren of deze bevoegdheid proportioneel en doelmatig zal worden ingezet door de diensten.

Voorts zijn de indieners van mening dat de regering onvoldoende heeft gemotiveerd waarom het creëren van een bredere interceptiebevoegdheid noodzakelijk is voor het beschermen van de veiligheid. De regering stelt dat er mogelijk niet-ontdekte risico's bestaan die met een sleepnet kunnen worden gedetecteerd. In generieke zin klopt het natuurlijk dat hoe meer communicatie door de diensten wordt afgeluisterd, hoe meer verdachte communicatie in potentie kan worden opgepikt. In de ogen van de indieners levert dit echter het risico op dat door het verleggen van capaciteit van specifiek onderzoek naar sleepnetonderzoek de capaciteit voor specifiek onderzoek, waarvan de effectiviteit zich reeds heeft bewezen, zal afnemen. Dit terwijl de effectiviteit van grootschalige data-interceptie uiterst twijfelachtig is. De indieners verwijzen onder andere naar de evaluatie van de commissie die bulkinterceptie in de Verenigde Staten onderzocht. Hieruit bleek dat bulkinterceptie in geen enkel geval een concreet verschil heeft gemaakt bij het bestrijden van terrorisme in de VS.

Dit maakt dat de invoering van een bredere interceptiebevoegdheid een toets aan proportionaliteit en subsidiariteit niet kan doorstaan, en derhalve geen onderdeel zou moeten uitmaken van het wetsvoorstel.

De indieners kiezen er met dit amendement voor om de bestaande interceptiebevoegdheid voor etherverkeer te laten bestaan, nu deze vorm van interceptie van wezenlijk belang is voor het werk van de diensten ter ondersteuning bij militaire missies. De interceptie van etherverkeer raakt in slechts beperkte mate aan de privacy van Nederlandse burgers, nu reguliere communicatie tussen burgers doorgaans via de kabel loopt.

Verworpen. Voor: de SP, de PvdD, GroenLinks, Klein en de Groep Kuzu/Öztürk.

Artikel 48, vijfde lid en zesde lid



datum 15 februari 2017

blad 13

21 → 60 (Voortman) over de bewaartermijn voor met onderzoeksoopdrachtgerichte interceptie verworven gegevens

Met dit amendement wordt geregeld dat de bewaartermijn voor gegevens die zijn verzameld via de sleepnetbevoegdheid wordt teruggebracht van drie jaar naar één jaar – dezelfde bewaartermijn als voor gegevens die zijn verzameld in het kader van andere bevoegdheden. Hiermee wordt recht gedaan aan het advies van de Afdeling advisering van de Raad van State (hierna: de Afdeling advisering) op dit punt.

De Afdeling advisering wijst er in haar advies op dat de bewaartermijn van drie jaar voor ongecontroleerde bulkgegevens strijdig is met het door professor Bart Jacobs geïntroduceerde principe "select while you collect". De Afdeling advisering wijst er tevens op dat jurisprudentie van het EHRM en het Hof van Justitie van de Europese Unie uitwijst dat de lange bewaartermijn strijdigheid oplevert met artikel 8 van het EVRM. Volgens de indiener wijst de Afdeling advisering ook terecht op het risico dat de over drie jaar bewaarde (en mogelijk ongecontroleerde) gegevens verstrekt kunnen worden aan buitenlandse veiligheidsdiensten, die niet gebonden zijn aan de maximale bewaartermijn van drie jaar. Hierdoor worden gegevens verzameld via de sleepnetbevoegdheid mogelijk nog langer bewaard.

De verkorting van de bewaartermijn van onbewerkte gegevens vormt een stimulans voor de veiligheidsdiensten om gegevens snel te beoordelen op hun bruikbaarheid. Hiermee wordt voorkomen dat de privacy van Nederlandse burgers onnodig lang wordt geschonden. Relevante, beoordeelde gegevens kunnen immers langer worden bewaard.

Verworpen. Voor: de SP, de PvdD, GroenLinks, Klein en de Groep Kuzu/Öztürk.

Artikel 48

Artikel 49, derde lid

11 → 27 (Verhoeven) over dataminimalisatie bij het verwerven en verwerken van gegevens

Dit amendement strekt tot dataminimalisatie bij het verwerven en verwerken van gegevens. De verleiding om eenmaal verworven gegevens op te slaan voor het geval deze later ooit enige relevantie zouden krijgen, zal – mits daartoe de technische mogelijkheden bestaan – groot zijn. Dat moet zoveel mogelijk voorkomen worden: alleen als er een directe relatie is tot een of meerdere onderzoeksoopdrachten als bedoeld in de artikelen 49 en 50 (verwerking en analyse), mogen de gegevens bewaard worden. Voor de beperking tot metadata wordt aangesloten bij de omschrijving ervan in artikel 50.

Het wetsvoorstel stelt daarnaast voor om de bewaartermijn van verworven gegevens te verlengen naar 3 jaar, waar dit eerder een jaar was. Zowel de Raad van State als de CTIVD hebben hun twijfels geuit bij de noodzaak daartoe. Dit amendement ziet er daarom mede toe deze termijn in te korten. De door de regering gegeven voorbeelden zien vooral op metadata. Indiener gaat er daarom vanuit dat de bewaartermijn voor inhoud van communicatie verkort kan worden naar de gebruikelijke termijn van een jaar. Alleen voor



datum 15 februari 2017

blad 14

de metadata zou dan een langere termijn gelden. Aangezien ook deze vorm van data een grote inbreuk kan maken op iemands persoonlijke levenssfeer wordt evenwel ook de uitzondering ten aanzien van de bewaartermijn aangepast. Niet van 1 naar 3 jaar, maar naar 1,5 jaar.

Verworpen. Voor: de SP, de PvdD, GroenLinks, D66, Klein, de Groep Kuzu/Öztürk en de ChristenUnie.

Artikel 50, vierde lid

38 (Verhoeven) over gerichtheid van datanalyse

Voor zover er bij de diensten straks grote(re) sets data aanwezig zijn, moet zeker gesteld worden dat hier geen NSA-achtige praktijken ontstaan. Analyse van data moet dus gericht zijn. In het vierde lid van artikel 50 verduidelijkt het amendement dat dit artikel en de daarbij horende waarborgen niet alleen ziet op analyses ten aanzien van te identificeren personen en organisaties, maar ook van reeds geïdentificeerde personen en organisaties. Daarnaast wordt de maximale geldigheidstermijn van de last verkort van ten hoogste een jaar naar drie maanden. Gegeven de grote inbreuk die metadata-analyse kan maken op de persoonlijke levenssfeer ligt het voor de hand deze termijn te verkorten. Op die manier wordt vaker een toetsmoment ingebouwd waarin bekeken wordt of de opbrengsten van de analyse voortzetting ervan rechtvaardigen.

Verworpen. Voor: de SP, de PvdD, GroenLinks, D66, Klein en de Groep Kuzu/Öztürk.

Artikel 53, zevende en achtste lid

12 (Verhoeven) over volledige kostenvergoeding bij datavergaring

Als datavergaring geld kost, dan is dat een extra waarborg tegen ongebreidelde verzameling ervan. Een redelijke kostenvergoeding, zoals neergelegd in het wetsvoorstel, wil echter niet zeggen dat alle extra te maken kosten ook daadwerkelijk aan de telecoaanbieder worden vergoed. Dit terwijl deze wel verplicht is mee te werken aan het verzoek van een dienst. Hoewel het voorliggende wetsvoorstel al een verbetering is ten opzichte van de stevig bekritiseerde conceptversie (waarbij de kosten geheel bij de aanbieder lagen), dient volgens de indiener vastgelegd te worden dat alle met het verzoek van een dienst samenhangende kosten vergoed worden. Mocht dit niet het geval zijn, dan zou een aanbieder genoodzaakt worden om het afluisteren van de abonnees c.q. klanten aan diezelfde groep door te berekenen.

Verworpen. Voor: de PvdD, GroenLinks, D66, Klein, de Groep Kuzu/Öztürk, Houwers en de ChristenUnie.

Diverse artikelen

37 (Verhoeven) over het openbaren van geaggregeerde data door aanbieders van communicatiediensten



datum 15 februari 2017

blad 15

Aan aanbieders van communicatiediensten kunnen medewerkings- en informatieverplichtingen opgelegd worden. Het ligt in de aard van de hen gevraagde medewerking en/of informatie dat hier geheimhouding gevraagd wordt. Dat neemt evenwel niet weg dat over het werk van inlichtingen- en veiligheidsdiensten waar mogelijk openheid betracht moet worden om zoveel mogelijk maatschappelijk draagvlak voor het werk van deze diensten te creëren. Een ieder kan zo inzicht krijgen in de mate van grootte waarin de diensten van deze bevoegdheid gebruik maken. Dat kan vertrouwen scheppen. Tegelijkertijd wordt door het abstracte niveau waarop deze data geopenbaard worden geen inzicht gegeven dat tot een inzicht in de modus operandi leidt. Door te regelen dat deze bedrijven, binnen voorwaarden, geaggregeerde data mogen openbaren kan daar invulling aan gegeven worden. Het amendement doet dit en legt daarmee de 10e standaard voor toezicht op inlichtingen- en veiligheidsdiensten zoals opgesteld door het Institute for Informatie Law (IViR) vast in de wet.

Verworpen. Voor: de SP, de PvdD, GroenLinks, D66, Klein en de Groep Kuzu/Öztürk.

Artikel 59, eerste lid

64 (Verhoeven) over het opnemen van een notificatieplicht

Dit amendement bevat onderdeel II van amendement 35. Omwille van het oordeel van de regering over dat amendement is dat gesplitst, waarbij het deel over de notificatieplicht in dit amendement geland is. Net als in de huidige Wiv is in het wetsvoorstel een bepaling opgenomen die regelt voor de toepassing van welke bijzondere bevoegdheden een actieve notificatieplicht geldt (artikel 59). Dit in aanvulling op het inzageverzoek, dat geregeld is in artikel 76. Deze notificatieplicht geldt ten aanzien van de meest indringende bevoegdheden, namelijk het binnentreden van een woning (artikel 58), het aftappen van laptops en mobieltjes (artikel 47) en het openen van brieven en andere geadresseerden zendingen (artikel 44).

Omwille van het belang dat wij in de samenleving hechten aan vrije nieuwsgaring door journalisten en een onafhankelijke advocatuur die haar werk goed kan doen, is in het wetsvoorstel verder voorzien in een speciale toestemmingsprocedure waar het gaat om de uitoefening van een bijzondere bevoegdheid jegens een journalist of advocaat die kan leiden tot verwerving van gegevens die zien op de bron van een journalist of op de vertrouwelijke communicatie tussen een advocaat en diens cliënt (artikel 30, tweede en derde lid) verkregen wordt. Gegeven het grote belang dat aan de bescherming van die communicatie in het wetsvoorstel gegeven wordt, de recente klachtenprocedures van enkele advocatenkantoren over de bevoegdheden die tegen hen ingezet zijn en de maatschappelijke discussie daarover, is het niet meer dan logisch om de uitoefening van bijzondere bevoegdheden jegens journalisten en advocaten net als de hiervoor omschreven bijzondere bevoegdheden aan een notificatieplicht te onderwerpen. Dit amendement strekt daartoe.

Verworpen. Voor: de SP, de PvdD, GroenLinks, D66, Klein, de Groep Kuzu/Öztürk en de ChristenUnie.



datum 15 februari 2017

blad 16

Artikel 59, eerste lid

14 (Verhoeven) over de notificatieplicht bij het verrichten van DNA-onderzoek

Net als in de huidige Wiv is in het wetsvoorstel een actieve notificatie-plicht opgenomen voor de toepassing van een aantal bijzondere bevoegdheden. Deze notificatieplicht geldt in aanvulling op het inzageverzoek dat geregeld is in het voorgestelde artikel 76. Het gaat bij deze notificatieplicht om de meest indringende bevoegdheden, zoals het binnentreden van een woning (artikel 58), het aftappen van laptops en mobieltjes (47) en het openen van brieven (44). Gegeven de inbreuk die DNA-onderzoek kan maken op een persoon, hoort inzet van deze bevoegdheid volgens de indiener in datzelfde rijtje thuis. Dit amendement regelt dat.

Verworpen. Voor: de SP, de PvdD, GroenLinks, D66, Klein, de Groep Kuzu/Öztürk en de ChristenUnie.

Artikel 64

Artikel 89

23 → 46 (Voortman en Van Raak) over niet delen van ongeëvalueerde gegevens met buitenlandse diensten

Dit amendement regelt dat de mogelijkheid tot het delen van niet-geëvalueerde gegevens met buitenlandse veiligheidsdiensten wordt geschrapt, ongeacht of wel of geen sprake is van een samenwerkingsverband.

De indieners zijn van mening dat de regering niet overtuigend heeft beargumenteerd in welke situaties het delen van niet-geëvalueerde gegevens met buitenlandse diensten noodzakelijk is. De indieners zijn van mening dat er grote risico's zijn verbonden aan het delen van niet-geëvalueerde gegevens met buitenlandse diensten, aangezien onbekend is wat er met deze gegevens wordt weggegeven. Dit kan mogelijk nadelige effecten hebben voor Nederlandse burgers die zich in de desbetreffende landen bevinden, dan wel in de toekomst naar deze landen willen reizen. Wat er vervolgens met de desbetreffende gegevens gebeurt, wordt bovendien onttrokken aan het toezicht op de Nederlandse veiligheidsdiensten. Dit achten de indieners in hoge mate onwenselijk.

Verworpen. Voor: de SP, de PvdD, GroenLinks, D66, Klein en de Groep Kuzu/Öztürk.

Artikel 64

22 herdruk (Voortman) over niet delen van ongeëvalueerde gegevens met buitenlandse diensten zonder samenwerkingsverband.

Dit amendement regelt dat de mogelijkheid tot het delen van als bedoeld in artikel 88 is aangegaan, wordt geschrapt. De indiener is van mening dat de regering niet overtuigend heeft beargumenteerd in welke situaties het delen van niet-geëvalueerde gegevens met buitenlandse diensten noodzakelijk is. De indiener is verder van mening dat er grote risico's zijn verbonden aan het delen van niet-geëvalueerde gegevens met buitenlandse diensten, aangezien onbekend is wat er met deze gegevens wordt weggegeven. De impact



datum 15 februari 2017

blad 17

van dergelijke risico's is des te groter wanneer het gaat om veiligheidsdiensten van landen waarmee geen samenwerkingsverband als bedoeld in artikel 88 bestaat. Voor deze diensten heeft immers geen toets plaatsgevonden op basis van de vereisten van artikel 88, zoals de democratische inbedding en de eerbiediging van mensenrechten. Door het delen van niet-geëvalueerde gegevens met deze diensten ontstaat bijvoorbeeld het risico dat onbedoeld gegevens worden gedeeld die consequenties hebben voor Nederlandse burgers die in het betreffende land verblijven of dat in de toekomst zullen doen.

Verworpen. Voor: de SP, de PvdD, GroenLinks, Klein en de Groep Kuzu/Öztürk.

Artikel 64

Vervallen van artikel 166

16 → 28 → **50** (Verhoeven c.s.) over de wegingscriteria bij samenwerkingsrelaties en niet delen van ongeëvalueerde gegevens met buitenlandse diensten zonder samenwerkingsrelatie

De afgelopen jaren is er vanwege de schandalen rondom buitenlandse inlichtingen- en veiligheidsdiensten veel aandacht geweest voor de mate waarin en wijze waarop de Nederlandse diensten met hen samenwerken. Twee aangenomen moties-Schouw (D66) hebben geleid tot toezichtsrapporten van de CTIVD (nrs. 48 en 49) over de criteria voor samenwerking met buitenlandse diensten en de uitwisseling van niet-geëvalueerde gegevens door de AIVD en de MIVD (Kamerstukken II 2015/16, 29 924, nr. 142). Daaruit blijkt dat er nog veel verbetering mogelijk, en noodzakelijk, is. Een eerdere versie van dit amendement legde in lijn daarmee in artikel 88 enkele extra criteria vast waaraan in de wegingsnotitie getoetst moet worden, namelijk de wettelijke bevoegdheden en technische mogelijkheden van de dienst en het door de dienst geboden niveau van gegevensbescherming. Dat voorstel is reeds bij nota van wijziging door de regering overgenomen.

Wegingsnotities worden nu reeds opgesteld en gebruikt, maar zijn nog niet altijd op orde. Om die reden heeft de regering in het overgangsrecht voorgesteld de bepaling over de wegingsnotities de komende twee jaar nog niet in werking te laten treden. Hoewel het opstellen hiervan uiteraard zorgvuldig moet gebeuren, achten de indieners van dit amendement dit, net als de CTIVD, onverantwoord. Veel van die notities zitten blijkens CTIVD-rapportages al in de pijplijn en zouden dan in de transitie naar de nieuwe wet gewoon afgerond moeten kunnen worden. Daarom laat het amendement artikel 166 vervallen.

Ook regelt dit amendement dat de regeling in artikel 64 voor het verstrekken van ongeëvalueerde gegevens vervalft. Het verstrekken dit type gegevens aan een inlichtingen- en veiligheidsdienst van een ander land waarmee geen samenwerkingsrelatie bestaat, en waarvoor dus geen wegingsnotie bestaat, levert wat betreft de indieners onverantwoorde risico's op. Het gaat immers om het versturen van een 'black box' aan informatie die naar een buitenlandse dienst gestuurd wordt zonder dat daar een risico-afweging aan vooraf kan gaan. Zowel naar inhoud als naar risico kan de Minister voor het verlenen van



datum 15 februari 2017

blad 18

toestemming daardoor per definitie niet zorgvuldig en gemotiveerd de voor- en nadelen tegen elkaar afwegen.

Verworpen. Voor: de SP, de PvdD, GroenLinks, D66, Klein, de Groep Kuzu/Öztürk, Houwers, de ChristenUnie en het CDA.

Artikel 97, derde lid

Artikel 113

30 (Verhoeven) over het toezicht en toezichtsrapport van de afdeling toezicht (CTIVD)

Voor een onafhankelijke positie van de CTIVD en het publieke vertrouwen daarin, is het belangrijk dat de CTIVD zelf gaat over het moment van openbaar maken van haar toezichtsrapporten. In het wetsvoorstel is echter geregeld, in lijn met de huidige Wiv, dat het toezichtsrapport na vaststelling door de afdeling toezicht van de CTIVD aan de minister gezonden wordt en pas voorzien van diens reactie door de minister aan de beide Kamers der Staten-Generaal wordt gestuurd. De indiener volgt daarom de suggestie van de CTIVD in de bijlage ii bij de zienswijze op dit wetsvoorstel om deze toezending rechtstreeks door de afdeling toezicht van de CTIVD aan beide kamers der Staten-Generaal te doen plaatshebben.

Dit laat onverlet dat voor vaststelling van een toezichtsrapport, een conceptversie daarvan aan de minister wordt toegestuurd en de minister zo in de gelegenheid wordt gesteld om te reageren op de in het toezichtsrapport opgenomen bevindingen (artikel 113, tweede lid).

Daarnaast blijft voor de minister de verplichting bestaan om binnen zes weken nadat het toezichtsrapport door de afdeling toezicht van de CTIVD aan de beide kamers der Staten-Generaal is toegezonden, zijn reactie op het toezichtsrapport te zenden aan beide kamers der Staten-Generaal (verplaatst van artikel 113, vijfde lid, naar artikel 113, zesde lid). Daarnaast wordt met dit amendement expliciet vastgelegd dat de afdeling toezicht van de CTIVD ook toezicht houdt op de naleving door de hoofden van de diensten van de op hen rustende zorgplicht, inhoudende het treffen van de nodige voorzieningen ter bevordering van de juistheid en de volledigheid van de gegevens die worden verwerkt en ter bevordering van de kwaliteit van de gegevensverwerking.

Verworpen. Voor: de SP, de PvdD, GroenLinks, D66, 50PLUS, Klein, de Groep Kuzu/Öztürk, de ChristenUnie, de Groep Bontes/Van Klaveren en de PVV.

Artikel 113a

51 (Subamendement Schouten in amendement 32 van het lid Voortman) over goedkeuring van de Tweede Kamer voor staking van de vermoedelijk onrechtmatige uitoefening van een bevoegdheid

Dit amendement regelt dat ingeval de afdeling toezicht van de CTIVD lopende een onderzoek de onmiddellijke staking van een vermoedelijk onrechtmatige uitoefening van een bevoegdheid in het kader van deze wet gelast, deze beslissing onmiddellijk ter goedkeuring aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal wordt voorgelegd. Indien geen



datum 15 februari 2017

blad 19

goedkeuring wordt verleend door de Tweede Kamer der Staten-Generaal, wordt de uitoefening van de desbetreffende bevoegdheid hervat. Indien wel goedkeuring wordt verleend door de Tweede Kamer der Staten-Generaal, wordt – zoals reeds in het amendement van het lid Voortman geregeld – de desbetreffende bevoegdheid niet hervat dan nadat het onderzoek is afgerond en het toezichtsrapport is gezonden aan de beide kamers der Staten-Generaal.

Verworpen. Voor: D66, Klein, de Groep Kuzu/Öztürk en de ChristenUnie.

Invoeging van artikel 113a na artikel 113

32 (Voortman) over staking van de vermoedelijk onrechtmatige uitoefening van een bevoegdheid

Dit amendement regelt dat de afdeling toezicht van de Commissie van Toezicht op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (hierna: de afdeling toezicht) de bevoegdheid krijgt om te gelasten dat de onrechtmatige uitoefening van een bevoegdheid door de veiligheidsdiensten direct kan worden gestaakt. De uitoefening van de bevoegdheid kan pas weer worden hervat nadat het onderzoek is afgerond en beide kamers der Staten-Generaal middels het toezichtsrapport op de hoogte zijn gebracht van de definitieve conclusies omtrent de rechtmatigheid van de uitoefening van de bevoegdheid. Dit stelt de Staten-Generaal in staat om tot een oordeel te komen over het al dan niet volgen van het oordeel van de afdeling toezicht. Zowel in de huidige Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten als in het voorliggende wetsvoorstel krijgt de afdeling toezicht slechts de bevoegdheid om aanbevelingen te doen ten aanzien van de uitoefening van bevoegdheden door de veiligheidsdiensten. Het vrijblijvende karakter van deze vorm van toezicht past in de ogen van de indiener niet bij de gewichtigheid van de taak en het statuut van de commissie. Indiener is dan ook van mening dat tussentijds moet kunnen worden ingegrepen indien een bevoegdheid mogelijk op onrechtmatige wijze wordt uitgeoefend. Bij controle achteraf is de schade aan de privacy van burgers immers al aangebracht alvorens het onrechtmatig gebruik van de bevoegdheid kan worden gestopt.

Verworpen. Voor: de PvdD, GroenLinks, Klein en de Groep Kuzu/Öztürk.

Artikel 24

15 (Verhoeven) over de technische, personele en organisatorische maatregelen

Dit amendement legt een expliciete waarborg ten aanzien van de kwaliteit en betrouwbaarheid van gegevensverwerkings- en analysemethoden vast in de wet. De CTIVD merkt in haar zienswijze bij de Wiv op dat het wetsvoorstel niet voorziet in specifieke waarborgen met betrekking tot de kwaliteit van geautomatiseerde gegevensverwerking. Het is slechts de algemene zorgplicht van het hoofd van de dienst dat zich hierop richt. Dit terwijl, dankzij de grotere hoeveelheden (meta)data waarover de diensten straks zullen beschikken, deze verwerking wel een centralere rol in de taakuitoefening van de diensten zal uitmaken. Daarom wordt in het artikel over de zorgplicht van het hoofd van de dienst het nodige toegevoegd over de voorzieningen die getroffen moeten worden ten aanzien van de kwaliteit en betrouwbaarheid van de verwerkings- c.q. analysemethoden. Zie voor



datum 15 februari 2017

blad 20

een nadere toelichting op de noodzaak van een versterking van de wet op dit punt ook paragraaf 3.3. van bijlage i bij de zienswijze van de CTIVD en aanbeveling 26 van de PIA Wiv.

Ingetrokken.

Moties

53 (Verhoeven) over de effecten van de wet op het vestigingsklimaat in Nederland.

Aangenomen. Voor: de PvdA, D66, Van Vliet, 50PLUS, Klein, de Groep Kuzu/Öztürk, Monasch en de VVD.

54 (Verhoeven) over verhoging van de begroting van de CTIVD en TIB.

Verworpen. Voor: de PvdD, GroenLinks, D66, Van Vliet, 50PLUS, Klein, de Groep Kuzu/Öztürk, de ChristenUnie en de PVV.

55 → 66 (Recourt) over een zo gericht mogelijke inzet van bevoegdheden.

Aangenomen. Voor: de PvdA, D66, Van Vliet, 50PLUS, de Groep Kuzu/Öztürk, Houwers, Monasch, de VVD, de SGP, de ChristenUnie, het CDA, de Groep Bontes/Van Klaveren en de PVV.

56 (Recourt) over evaluatie van de bewaartermijn.

Met algemene stemmen aangenomen

57 (Schouten) over extra middelen voor de CTIVD.

Aangenomen. Voor: de SP, de PvdD, de PvdA, GroenLinks, D66, Van Vliet, 50PLUS, Klein, de Groep Kuzu/Öztürk, Houwers, Monasch, de VVD, de SGP, de ChristenUnie en het CDA.

58 (Schouten) over risico's bij uitwisseling van data met buitenlandse diensten.

Aangenomen. Voor: de SP, de PvdD, de PvdA, GroenLinks, D66, Van Vliet, 50PLUS, Klein, de Groep Kuzu/Öztürk, Houwers, Monasch, de VVD, de SGP, de ChristenUnie en het CDA.

59 (Schouten) over internationaal vergelijkend onderzoek naar de vormgeving van de parlementaire controle.

Aangenomen. Voor: de SP, de PvdD, de PvdA, GroenLinks, D66, 50PLUS, Klein, de Groep Kuzu/Öztürk, Houwers, Monasch, de VVD, de SGP, de ChristenUnie en het CDA.